

ข้อคิดเห็นต่อบทความ นโยบายส่งเสริมการอ่านของสาธารณรัฐเกาหลี
และข้อเสนอเชิงนโยบายที่เหมาะสมกับสังคมไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีศ วงศ์ชนเสน
ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

จากบทความที่น่าเสนอ ทำให้ทราบว่าชาวเกาหลีเป็นชนชาติหนึ่งที่ว่าประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการอ่าน โดยมีปัจจัยที่สำคัญคือ นโยบายส่งเสริมการศึกษา ระบบการศึกษา และการสนับสนุนอย่างจริงจังของภาครัฐบาล และทัศนคติที่ให้ความสำคัญต่อการศึกษาของประชาชนชาวเกาหลี และนอกจากนี้แล้ว จากบทความนี้ ทำให้ได้ทราบถึงภูมิหลังของนโยบายการส่งเสริมการอ่านที่เป็นรูปธรรม แนวคิดและค่านิยมของชาวเกาหลี และที่สำคัญทำให้ทราบถึงกลไกหนึ่งที่มีส่วนทำให้สาธารณรัฐเกาหลีพัฒนาประเทศไปได้อย่างรวดเร็ว นั่นคือ นโยบายการส่งเสริมการอ่าน

หากเราได้สัมผัสกับชีวิตชาวเกาหลีหรือสังคมเกาหลี จะเห็นได้ว่า ชาวเกาหลีจะปลูกฝังนิสัยการอ่านมาตั้งแต่เล็กๆ พ่อแม่จะเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนให้ลูกของตนเองมีนิสัยรักการอ่าน เด็กเล็กๆ ไม่ว่าจะไปที่ใด ๆ จะต้องมีการอ่านหนังสืออยู่ด้วยเสมอ ทุกๆ บ้านของชาวเกาหลีไม่ว่าจะเป็นชนชั้นใด สิ่งที่จะต้องมีการอ่านประจำบ้าน คือ หนังสือ ซึ่งได้แก่ สารานุกรม และหนังสือประวัติศาสตร์เกาหลี และเมื่อไปโรงเรียนครูก็จะสร้างประสบการณ์ให้นักเรียนได้มีนิสัยรักการอ่าน ได้แก่ การกำหนดจำนวนหนังสือให้นักเรียนอ่านในแต่ละสัปดาห์ หรือแต่ละเดือน เมื่ออ่านจบหนึ่งเล่มก็ได้รับรางวัล จนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ เป็นต้น

จากภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของสาธารณรัฐเกาหลี ทำให้ชาวเกาหลีได้เล็งเห็นคุณค่าและความสำคัญของการอ่านหนังสือเป็นอย่างดี หากจะมองย้อนไปถึงแนวคิดการให้ความสำคัญกับการอ่านนี้ กล่าวได้ว่า เริ่มมาตั้งแต่สมัยของพระเจ้าเซจงมหาราช กษัตริย์องค์ที่ 4 แห่งราชวงศ์โชซอน เป็นผู้ประดิษฐ์อักษรเกาหลีในปี ค.ศ.1443¹ ซึ่งพระองค์ได้ตรัสถึงวัตถุประสงค์ของการประดิษฐ์อักษรเกาหลีไว้ว่า “เพื่อให้ประชาชนชาวเกาหลีสามารถอ่านออกเขียนได้ เพื่อที่จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับหนังสือที่มีคุณค่ามากมาย” เรื่องราวต่างๆ เป็นที่รู้จักกันดี ทำให้เป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจของประชาชนทั่วไป จึงกล่าวได้ว่าแนวคิดหรือนโยบายให้ประชาชนชาวเกาหลีอ่านหนังสือออกนั้น เริ่มต้นขึ้นจากจุดนี้เอง

การปลูกฝังการอ่านนั้น เริ่มมีมานานแล้ว ตั้งแต่สมัยการปกครองระบบกษัตริย์ โดยเฉพาะสมัยของราชวงศ์โชซอน ในยุคนั้นชาวเกาหลีต้องประสบกับการขูดรีดทางภาษีใครที่ไม่รู้หนังสือจะต้องถูกจ่ายภาษีมาก ใครรู้หนังสือจ่ายภาษีน้อย ทำให้มีแนวคิดที่ว่า หากใครได้เรียนหนังสือจะไม่ลำบากและจะไม่ประสบกับปัญหาการขูดรีดภาษี แต่ในการเล่าเรียนสมัยนี้ ผู้ชายเท่านั้นที่สามารถเล่าเรียนได้

¹ พระเจ้าเซจงมหาราชได้ร่วมกับนักปราชญ์อีก 6 คนเริ่มประดิษฐ์อักษรเกาหลี เมื่อปี ค.ศ.1443 และได้ประกาศใช้เมื่อปี ค.ศ.1446 โดยตั้งชื่อว่า “ฮุนมินจองอิม” หมายถึง อักษรที่ใช้เป็นการศึกษาของประชาชนอันเป็นที่รัก

สำหรับรัฐบาลนั้น ได้มองเห็นว่า การอ่านหนังสือจะเป็นกลไกหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติ จึงได้ให้ความสำคัญกับนโยบายการส่งเสริมการอ่านเป็นอย่างดี จึงได้มีการจัดทำแผนสนับสนุนส่งเสริมการอ่านของสาธารณรัฐเกาหลีขึ้น โดยจะให้ความสำคัญกับการส่งเสริมกับกิจกรรมการอ่าน เช่น การสนับสนุนการสร้างห้องสมุดในหมู่บ้าน การจัดพิมพ์หนังสือ เป็นต้น

จากรายงานนโยบายการสนับสนุนการอ่านของสาธารณรัฐเกาหลี ปี ค.ศ.2009 ได้รายงานถึงสถิติอัตราการอ่านของปีค.ศ.2007 ว่ามีชาวเกาหลีอ่านหนังสือเฉลี่ย 15.8 เล่มต่อปี และในปี ค.ศ.2008 เฉลี่ย 16.4 เล่มต่อปี แสดงให้เห็นว่าการรณรงค์การอ่านหนังสือของชาวเกาหลีเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น สำหรับแผนนโยบายส่งเสริมการอ่านปัจจุบันนี้ เป็นแผนปี 2009-2013 วัตถุประสงค์ของแผนนี้เพื่อพัฒนาศักยภาพทางสติปัญญาของทรัพยากรมนุษย์ โดยการสร้างวัฒนธรรมการอ่านหนังสือให้เป็นปกตินิสัยในชีวิตประจำวัน สำหรับทิศทางของแผนสนับสนุนการอ่านของสาธารณรัฐเกาหลีนั้น ได้แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น คือ

1. การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการอ่าน

การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการอ่านนั้น ได้แก่ การปรับปรุงสถานที่ ห้องสมุด หรือการสร้างพื้นที่สำหรับการอ่านให้เพิ่มมากขึ้น เช่น การสร้างห้องสมุดให้กับเด็กเล็ก เด็กอนุบาล เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการอบรมบรรณารักษ์ให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นอีกด้วย เพื่อให้สามารถแนะนำและการสร้างโครงการปลูกฝังนิสัยการอ่านได้ดีขึ้น

2. การสนับสนุนกิจกรรมหรือโครงการไปสู่การเปลี่ยนนิสัยทัศนต่อการอ่าน

ในประเด็นนี้กิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การจัดตั้งเครือข่ายการส่งเสริมการอ่านทั่วประเทศ การสร้างเครือข่ายผู้ผลิตหนังสือ การจัดทำฐานข้อมูลหน่วยงานที่ส่งเสริมการอ่าน จัดตั้งชมรมรักการอ่านของหน่วยงานต่างๆ เป็นต้น

3. การรณรงค์การอ่าน

การรณรงค์การอ่าน ได้ให้แต่ละหน่วยงานจัดโครงการส่งเสริมการอ่าน ในโอกาสต่างๆ เช่น เดือนเมษายน วันอ่านหนังสือ(ของโลก) เดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นเทศกาลครอบครัว เดือนกันยายน จัดโครงการเดือนแห่งการอ่านหนังสือ เดือนตุลาคม เป็นวันอ่านหนังสือของเกาหลี นอกจากนี้รัฐบาลยังให้สื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ในการรณรงค์ให้ชาวเกาหลีรักการอ่านอีกด้วย และกิจกรรมการมอบรางวัลนักอ่านยอดเยี่ยม

² ในสมัยนี้ผู้หญิงคือประชาชนชั้นที่สอง

³ ผู้หญิงเกาหลีสามารถเข้าเรียนหนังสือในโรงเรียนได้ เริ่มจากช่วงต้นศตวรรษที่ 18 เนื่องจากศาสนาคริสต์ได้เข้ามายังประเทศเกาหลีได้เป็นครั้งแรก และได้ส่งเสริมให้ผู้หญิงได้รู้จักการอ่านออกเขียนได้

4. การให้การสนับสนุนการอ่านสำหรับผู้มีรายได้น้อยหรือกลุ่มคนพิเศษ

การให้การสนับสนุนการอ่านสำหรับผู้มีรายได้น้อยหรือกลุ่มคนพิเศษ โดยการจัดตั้งศูนย์ผลิตหนังสือให้กับผู้มีรายได้น้อย ผู้พิการ และการจัดโครงการอ่านหนังสือของผู้พิการ สนับสนุนการจัดตั้งมุมหนังสือหรือที่อ่านหนังสือสำหรับคนชรา ผู้ป่วย และทหารเกณฑ์ สถานรับเลี้ยงเด็กกำพร้า และเรือนจำ นอกจากนี้ยังมีนโยบายส่งเสริมการส่งเสริมกิจกรรมการอ่านของครอบครัวอีกด้วย

ปี ค.ศ.2008 รัฐบาลให้การสนับสนุนการอ่านประมาณ 386,666,666 บาท โดยเฉพาะการจัดการศึกษาที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน เรียกว่า Reading Education Support โดยในปี 2008 ให้การสนับสนุนโรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษาและประชาชนในชนบทต่างๆ เพื่อให้ประชาชนเหล่านั้นเข้าใจและนำความรู้ต่างๆ ไปใช้ในการประกอบอาชีพหรือพัฒนาอาชีพของตนเองได้ โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ในปี 2008 มีการสร้าง “Cyber Reading Academy” ขึ้นมา โดยมีการนำไปปฏิบัติทั้งหมด 60 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 6,589 คน เดือนเมษายน 2008 ได้จัดโครงการหนังสือสำหรับเด็กขึ้นเป็นครั้งแรกที่จังหวัดชุงนัม เมืองแทอัน เดือนพฤศจิกายน จัดที่เมืองจินโด จังหวัดชอนนัม ทั้งหมด 10 ครั้ง มีเยาวชนเข้าร่วมทั้งหมด 4,060 คน เดือนกันยายน 2008 มีการมอบรางวัลวัฒนธรรมการอ่านยอดเยี่ยมครั้งที่ 14 ขึ้น

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านประกอบด้วยดังนี้

1. กระทรวงวัฒนธรรมและการกีฬา ภายในเดือนมีนาคม 2009 จะให้มีการจัดตั้งห้องสมุดในหมู่บ้านจำนวน 61 แห่ง สนับสนุนการทำฐานข้อมูลหนังสือเป็นเงินจำนวน 256,524,000 บาท การสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอ่าน จำนวน 218,216,670 บาท การสนับสนุนการจัดพิมพ์หนังสือ จำนวน 21,295,950 บาท การจัดกิจกรรมรณรงค์การอ่าน จำนวน 96,427,500 และการสนับสนุนการอ่านของผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มคนพิเศษ เป็นเงิน 299,432,000 บาท

2. กระทรวงวิทยาศาสตร์และการศึกษา สนับสนุนให้ห้องสมุดของแต่ละโรงเรียนมีหนังสือที่หลากหลายมากขึ้น และมีการจัดทำหนังสือทางวิทยาศาสตร์ที่จำเป็นเพื่อสนองต่อการอ่านของประชาชน กระทรวงความมั่นคงแห่งชาติ การสนับสนุนหนังสือ การสร้างห้องสมุด การสร้างเครื่องอำนวยความสะดวกให้กับผู้พิการ เป็นต้น

3. กระทรวงสาธารณสุขและสวัสดิการสังคม จัดโครงการหนังสือเนชั่น ซึ่งเป็นโครงการหนังสือสำหรับเด็ก และสำหรับผู้พิการและผู้มีรายได้น้อย สำหรับโครงการหนังสือในฝันนี้จะจัดขึ้นทุกๆ เดือน โดยแต่ละครั้งจะมีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 200 ครอบครัว โดยจะมีการจัดทำหนังสือให้ได้ทั้งหมด 10,000 เล่ม และจะกระจายไปตามภูมิภาคต่างๆ

4. กระทรวงกลาโหม จัดสร้างห้องสมุดให้กับทหารเกณฑ์ ปี 2009 อนุมัติงบประมาณจำนวน 960,000,000 บาท นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมการบริจาคหนังสือให้กับทหารเกณฑ์อีกด้วย

5. กระทรวงยุติธรรม ได้จัดโครงการ “อ่านหนังสือด้วยกันเถอะ” ซึ่งจัดให้กับกลุ่มผู้ต้องขังทั้งในเรือนจำ และสถานควบคุมความประพฤติเด็กและเยาวชน

นอกจากหน่วยงานรัฐบาลแล้ว ยังมีหน่วยงานเอกชนต่างๆ ที่ให้ความสนใจในการส่งเสริมการอ่าน ซึ่งปัจจุบันนี้พบว่ามีทั้งหมด จำนวน 28 หน่วยงาน เช่น บริษัทซัมซุง บริษัทฮุนได และธุรกิจขนาดกลางอื่นๆ

ตาราง 1 แสดงหน่วยงานเอกชนที่ส่งเสริมการอ่าน

หน่วยงาน	กิจกรรม
ซัมซุงอิเล็กทรอนิกส์	รณรงค์ บุ๊คสตาร์ท, แนะนำหนังสือขายดี
บัตรเครดิตซัมซุง	Book Closing System
บริษัทก่อสร้างอูริม	สนับสนุนหนังสือประเภทเศรษฐศาสตร์, วัฒนธรรม
การไฟฟ้าทงยาง	จัดโครงการมหาวิทยาลัยการอ่าน, วรรณกรรมวัยรุ่น, กิจกรรมรวมหนึ่งใจเดียวกัน, การเขียนบันทึก, การย่อความ, การจัดสัมมนาการอ่าน
น้ำมันฮุนได	กลุ่มรักการอ่าน, หนังสือและครอบครัว, ชมรักการอ่าน
ประกันชีวิตทงยาง	Reading Academy

ในการส่งเสริมการอ่านของสาธารณรัฐเกาหลีในปัจจุบันนี้ ทำให้มีจำนวนห้องสมุดเพิ่มจำนวนขึ้น ทั้งที่เป็นการจัดตั้งโดยหน่วยงานรัฐบาลและเอกชน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนห้องสมุดในสาธารณรัฐเกาหลี

เมือง	ประชากร (พัน)	จำนวนห้องสมุด			อัตราส่วน
		รัฐบาล		เอกชน	
		กรมการศึกษา	เทศบาล, เขต		
โซล	10,026	22	40	4	151,909
พูซาน	3,250	12	11	-	146,875
แทกู	1,470	12	2	2	154,375
อินชอน	2,613	8	7	-	174,200
ควังจู	1,445	5	8	-	111,154
แทจอน	1,487	2	14	-	92,938
อูลซัน	1,080	4	4	-	135,000
คยองกี	11,039	10	98	9	94,350
คังวอน	1,470	22	21	-	34,186
ชุงบุก	1,483	15	13	-	52,964
ชุงนัม	1,936	20	26	-	42,087
ชอนบุก	1,771	17	20	-	46,605

เมือง	ประชากร (พันคน)	จำนวนห้องสมุด			อัตราส่วน
		รัฐบาล		เอกชน	
		กรมการศึกษา	เทศบาล,เขต		
ขอนแก่น	1,807	20	30	-	36,140
คยองบุก	2,635	28	25	-	48,796
คยองนัม	3,125	24	21	-	69,444
เชจู	545	6	14	1	25,952
รวม	48,457	227	354	19	80,762

ข้อมูลจาก : รายงานนโยบายการส่งเสริมการอ่านปี 2009

สำหรับข้อเสนอเชิงนโยบายของผู้นำเสนอเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ประเทศไทยมีการจัดตั้งองค์กรที่รับผิดชอบและจัดทำแผนนโยบายส่งเสริมการอ่านขึ้น และควรกำหนดเป็นนโยบายแห่งชาติ เพื่อให้มีการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง และองค์กรดังกล่าวจะต้องจัดทำนโยบายและผลักดันให้ชาวไทยมีนิสัยรักการอ่าน สำหรับโครงการ 1 จังหวัด 1 เล่มนั้น ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะจะทำให้ชาวไทยได้เข้าใจถึงวิถีและวัฒนธรรมของชาวไทยในท้องถิ่นอื่นๆ ได้

การจะปลูกฝังนิสัยรักการอ่านนั้น ครอบครัวก็มีบทบาทเป็นอย่างมาก ดังนั้น การรณรงค์ให้ครอบครัวได้มีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อการอ่านจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะช่วยให้นโยบายส่งเสริมการอ่านประสบความสำเร็จได้

สำหรับนโยบายการส่งเสริมการอ่านจะต้องครอบคลุมทุกชนชั้นและกลุ่มคน ในพื้นที่ชนบทซึ่งมีองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ดูแลนั้น มีการสนับสนุนและให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอ่านน้อยส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาวัตถุ เช่น การสร้างถนน การจัดสร้างที่อ่านหนังสือประจำตำบลหรือหมู่บ้านจึงปรากฏจำนวนน้อยมาก ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวและพยายามให้นโยบายการอ่านหนังสือเป็นนโยบายที่สำคัญ

อุทยานการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการนำเสนอถึงนโยบายส่งเสริมการอ่านของสาธารณรัฐเกาหลีในระยะเวลาที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ เพื่อให้เห็นถึงการสนับสนุนที่ชัดเจนขึ้น โดยสามารถหาข้อมูลได้จากรายงานนโยบายส่งเสริมการอ่านของสาธารณรัฐเกาหลีในแต่ละปี
2. การเสนอข้อมูล กิจกรรมและงบประมาณที่ใช้ในนโยบายส่งเสริมการอ่าน และผลสัมฤทธิ์จากนโยบายดังกล่าว จะทำให้มองเห็นภาพชัดเจนมากยิ่งขึ้น